

8
SINIF

DİM DERS İSLEME Modülleri

T.C. İNKILAP TARİHİ
VE ATATÜRKÇÜLÜK

6. MODÜL

ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

- Atatürk'ün Ölümü ve Ölümünün Yansımaları
- Atatürk'ün Eserleri
- Atatürk'ün II. Dünya Savaşı Öncesi Tespitleri ve Girişimleri
- II. Dünya Savaşı ve Savaşın Türkiye'ye Etkileri
- Türkiye'nin Çok Partili Hayata Geçiş

ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE ÖLÜMÜNÜN YANSIMALARI

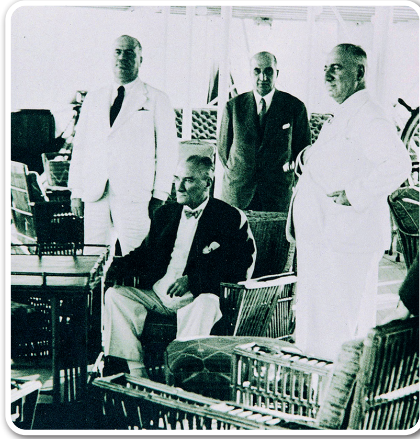
- Hayatı boyunca Türk milletinin huzuru, güvenliği ve mutluluğu için çalışan Atatürk, 1937 yılının sonlarına doğru sağlık problemleri yaşamaya başladı. Ancak o, sağlığının bozulmasına aldırmadan milleti için özveri ile çalışmalara devam etti.
- 1938 yılının Ocak ayında rahatsızlığı daha da arttı. Yapılan muayenelerden sonra Atatürk'e karaciğer hastalığı teşhisi konuldu.
- Doktorlar, Atatürk'e çalışmaları bırakıp tedavi için dinlenmesi gerektiğini söyledi.
- Türk milleti için çalışmayı sağlığından daha önemli gören Atatürk, Cumhurbaşkanı olarak görevlerini aksatmadan sürdürdü.
- Bir taraftan uluslararası toplantılara katılırken diğer taraftan da sorununu çözmek için tüm gücünü kullandı.
- 1938 yılı Mart ayında Türk ve yabancı doktorlar Atatürk'ü yeniden muayene etti.
- Hazırlanan raporda hastalığının ilerlememesi için dinlenmesi gerektiğini tavsiye ettiler.
- O dönemlerde Hatay sorunu yüzünden Fransa'yla olan ilişkiler yeniden gerildi.
- 1938 yılında 19 Mayıs törenlerinden sonra yurt gezisine çıkan Atatürk, ziyaret etti.
- Türkiye'nin Hatay konusundaki göstermek için Mersin'deki askerî birliklerin geçit törenlerine katıldı.

Atatürk'ün Mersin Gezisi, 21 Mayıs 1938

- Yaptığı bu gezi, yorgun olan bedenini daha da yıpratmış ve hastalığının ilerlemesine neden olmuştur.
- Zaman zaman kısmi iyileşmeler görülse de Atatürk'ün İstanbul'a gitmesine karar verildi.
- 26 Mayıs'ta İstanbul'a hareket eden Atatürk bir daha Ankara'ya dönemedi.

- Çok arzu ettiği hâlde cumhuriyetin ilanının 15. yıldönümü törenlerine de katılamadı.
- Geriye kalan zamanının bir kısmını kendisi için özel hazırlanan Yatı'nda geçirmeye başladı.
- Atatürk'ün hastalığı ciddiyetini korumaya devam ediyordu. Hatta kendisini iyi hissettiği bir gün noter çağırarak vasiyetnamesini bile hazırlattı. Atatürk vasiyetnamesinde, mal varlığının büyük bölümünü, kendisi tarafından kurulan bağışladı.

Atatürk Savarona Yatı'nda

- Yapılan müdahaleler sonuç vermedi ve Atatürk, 10 Kasım 1938 Perşembe günü saat dokuzu beş geçte hayata gözlerini yumdu.
- Atatürk'ün ölümü, Türk milletini derin bir yasa boğdu. Cenazesi 16 Kasım 1938'de Dolmabahçe Sarayı'ndaki tören salonuna konuldu.
- Atatürk'ün naaşı, üç gün boyunca halkın ziyaretine açık tutuldu.
- Ord. Prof. Şerafettin Yaltkaya tarafından kıldırılan cenaze namazından sonra Atatürk'ün cenazesi, 19 Kasım'da Yavuz Zırhlısı ile önce İzmit'e, oradan trenle Ankara'ya getirildi.
- TBMM önünde katafalka konulan Atatürk'e bu kez de Ankaralılar saygılarını sundu.
- 21 Kasım günü Ankara'da dünya ülkelerinin yöneticilerinin ve yurdun her yerinden gelen on binlerce kişinin katıldığı bir devlet töreni düzenlendi.

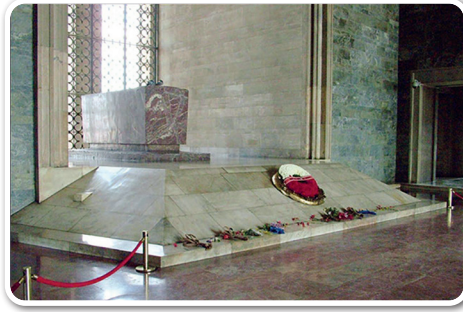

Atatürk'ün Vefatı Üzerine Gözyaşı Döken Vatandaşlar, İstanbul Kasım 1938

- Atatürk'ün tabutu, Meclis önünden alınarak geçici kabrine konuldu.
- Atatürk'ün ölümü üzerine onun şanına yakışır bir kabir yapılması için harekete geçildi.
- Anıtkabir'in yeri olarak Ankara'nın hâkim bir noktasında bulunan Rasattepe seçildi ve Anıtkabir'in inşasına başlandı.
- Anıtkabir'in yapımının tamamlanması üzerine 10 Kasım 1953'te düzenlenen bir törenle Atatürk'ün naaşı Etnografya Müzesi'nden alınarak ebedî istirahatgâhı olan Anıtkabir'e taşındı.
- O günden itibaren Atatürk'ün naaşı şeref holünde yer alan büyük lahittedir.

Anıtkabir'de Yer Alan Mozole

Bilgi Notu

Atatürk'ün öldüğü günlerde Başbakanlık görevini Celal Bayar, TBMM Başkanlığını da Abdülhalik Renda yürütüyordu. 11 Kasım 1938'de TBMM yeni cumhurbaşkanını seçmek için toplandı. Meclis, İsmet İnönü'yü yapılan toplantı sonucunda Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci cumhurbaşkanı olarak seçti.

Atatürk'ün Ölümünün Yurt İçi Yansımaları

- Atatürk'ün ölümü bütün yurttan bir üzüntüyle karşılandı.
- Gençinden yaşlısına bütün vatandaşlar, Atatürk'e olan saygılarından ve ona duydukları vefadan dolayı cenaze törenine katıldı.
- Atatürk'ün ölümü 11 Kasım günü neredeyse bütün gazetelerin manşetlerindeydi.
- Gazeteler, bir yandan vefat haberini duyururken diğer yandan da Türk milletine başsağlığı diliyordu.

- Atatürk, ebediyete (sonsuzluğa) geçerken onun fikir ve idealleri, eserleri tarihe geçmiştir. O, çağını aşan büyük bir lider olarak çağdaş uygarlığa ve insanlığa hizmet etmiştir.

Atatürk'ün Ölümünün Yurt Dışı Yansımaları

- Atatürk'ün ölümü yabancı devletlerde de büyük yankı uyandırmıştır. Bu haber dünyanın birçok yerinde hüznle karşılanmıştır.
- Cenaze törenine birçok devletin temsilcileri katılmıştır.
- Törene temsilci gönderen yabancı devletlere bakıldığında dönemin siyasi dengelerini belirleyici konumda olan devletlerdir. Bu durum, Atatürk Dönemi'ndeki Türkiye'nin dünyadaki saygınlığının anlaşılması açısından oldukça önemlidir.
- Atatürk'ün ölümünden sonra birçok dünya lideri onunla ilgili açıklamalarda bulunmuş ve taziye-lerini iletmıştır.
- Farklı ülkelere ait gazeteler ilk sayfalarında ve köşe yazılarında Atatürk'le ilgili yazılara yer vermiştir.
- Birçok yazar, makalelerinde ve kitaplarında Atatürk'ten bahsetmiştir.
- Atatürk'ün ölümünün yurt dışında da bu kadar yankı uyandırması onun Türkiye sınırlarını aşan bir olduğunun göstergesidir.

Etkinlik - 01

Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun kelime ya da kelime gruplarını yazınız.

- Doktorların önerilerini dikkate almayan Atatürk, istirahat etmesi için 25 Temmuz'da Savarona Yatı'ndan Sarayı'na alınmıştır.
- Atatürk, mal varlığının bir kısmını Türk Dil Kurumu ve Kurumuna bağışlamıştır.
- Cumhuriyetin ilanının yıl dönümü törenlerine katılmak için Atatürk Ankara'ya gitmeyi çok istemiştir.
- Dolmabahçe Sarayı'nda vefat eden Atatürk'ün naaşı daha sonra Ankara Müzesi'ne nakledilmiştir.
- Atatürk'ün naaşı yılında ebedî istirahatgâhı olan Anıtkabir'e taşınmıştır.
- Atatürk'ün vefatından sonra Mecliste yapılan oylama sonucu cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Etkinlik - 02

Atatürk'ün, hastalığına rağmen ülke sorunları ile ilgilenmesinin onun hangi kişilik özellikleri ile ilişkilendirilebileceğini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Bilgi Notu

Atatürk, Türk dış politikasını barış ve dostluk temeline dayandırmıştır. Bu politika Türkiye'nin komşuları ile iyi ilişkiler kurmasını sağlamıştır. Yunanistan Başbakanı Venizelos'un 1934'te Nobel Barış Ödülü'ne Atatürk'ü aday göstermesi o dönemde aralarında ciddi anlaşmazlıkların bulunduğu milletlere samimi bir barış örneği olmuştur. UNESCO, Atatürk'ün dünya barışına olan katkılarını, insanların uyum ve iş birliği içinde yaşamalarını sağlamak yolundaki çabalarını dikkate almış ve 1981 yılını olarak ilan etmiştir.

Atatürk İçin Kim Ne Söyledi?

“Atatürk, olağanüstü bir devlet adamı, savaş sonrası dünya tarihinin en önemli simalarından biri idi. Atatürk olmasaydı, yeni Türkiye var olamazdı.”

Finlandiya Basını

“Benim üzüntüm, bu adamla tanışmak hususundaki şiddetli arzusun gerçekleşmesine artık imkân kalmamış olmasıdır.”

Franklin Roosevelt, ABD Başkanı, 10 Kasım 1938

“Atatürk Türkiye’yi tek düşmanı kalmaksızın bırakmıştır. Bu, zamanımızın hiçbir devlet şefinin başaramadığıdır.”

Alman Volkischer, Beobachter Gazetesi

“Akıllı ve barışçı yöntemlerle gerçekleştirdiği eseri halkların tarihinde izlerini bırakacaktır.”

Albert Lebrun, Fransız Cumhurbaşkanı

“O, Türkiye’nin önceki kuşaklarından hiçbirine nasip olmayan özgürlük ve güven dolu bir hayat sağladı. Başarıları Türkiye’nin Avrupa devleti olmasını sağladı, Yakın Doğu’nun tarihini değiştirdi.”

Times Gazetesi

“Savaşta Türkiye’yi kurtaran, savaştan sonra da Türk milletini yeniden diriltiren Atatürk’ün ölümü, yalnız yurdu için değil, Avrupa için de büyük kayıptır. Her sınıf halkın onun ardından döktükleri içten gözyaşları bu büyük kahraman ve modern Türkiye’nin Ata’sına değer bir görünümünden başka bir şey değildir.”

Winston Churchill, İngiltere Başbakanı (1938)

“Asker-devlet adamı, çağımızın en büyük liderlerinden biri idi. Kendisi, Türkiye’nin dünyanın en ileri memleketleri arasında hak ettiği yeri almasını sağlamıştır. Keza o, Türklere, bir milletin büyümesinin temel taşını teşkil eden, kendine güvenme ve dayanma duygusunu vermiştir.”

Amerikalı General Mc. Arthur

“Ömrümüzün ve Türk tarihinin en acı yasını tutmak bize düştü. Halk en büyük Türk kahramanını, ordu en büyük Türk başbuğunu, tarih en büyük Türk’ü, asrımız en büyük insanını kaybetti.”

Falih Rıfıkı Atay (1 Kasım 1938 - Ulus Gazetesi)

ATATÜRK'ÜN ESERLERİ

- Atatürk'ün 20. yüzyılın önde gelen liderleri arasında yer almasında onun dehası, adamlığı yanında bir insanı olmasının büyük payı vardır.
- Atatürk okumayı çok seven, hayatının her döneminde kitapla bütünleşen biridir.
- Onun ve olmasında okuduğu kitapların önemli bir rolü olmuştur.
- Yerli ve yabancı birçok fikir insanının eserlerini en ince ayrıntısına kadar tahlil ederek okuyan Atatürk, bu sayede çağının fikir dünyasını keşfedebilmiştir.
- Çok yönlü bir kişiliğe sahip olan Atatürk, sadece kitap okumakla kalmamış, kendi fikirlerini ve birikimini insanlara ulaştırabilmek için çeşitli eserler de kaleme almıştır. Bu eserlerin en kapsamlı olanı

Atatürk'ün Yazdığı Eserler

• Cumalı Ordugâhı	• Arıburnu Muharebeleri Raporu	•
• Taktik Tatbikat Gezisi 1	• Zabıt ve Kumandan ile Hasbihâl	•
• Bölüğün Muharebe Talimi	• Takımın Muharebe Talimi	•
• Taktik Meselesinin Çözümü ve Emirlerin Yazılmasına İlişkin Öğütler		

- Atatürk bu eserlerde, ve hayata yönelik birçok konudaki düşüncelerini ortaya koymuştur. Bu eserleriyle Türk milletine, başarıya ulaşmak için izlenmesi gereken yolları göstermektedir.

Etkinlik - 03

Metindeki bilgilerden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Çalışmak Bana Hayat Veriyor

Afet İnan anlatıyor: Bir gün Başbakan Celal Bayar, Atatürk'e İkinci Beş Yıllık Planı hakkında bilgi vermek üzere gelmiştir. Dr. Neşet Ömer İrdelp beni bularak:

“Atatürk biraz fazla yoruldu, yanına gerseniz de yapılan açıklamanın bir kısmını başka zamana bıraksanız.” diye rica etti.

Odaya girdiğim zaman Atatürk yatağında oturuyor, Celal Bayar da anlatıyordu. Atatürk bana “Otur ve sen de dinle.” dedi.

Bir müddet sonra doktorun tedavisini yerine getirmek için müdahale etmek istedim. Sanki karşımda hasta Atatürk kalmamıştı. O, tamamen memleket işlerine kafasını vermiş, maddi ızdırabını unutmış bir hâlde:

“Biliyorum, doktorlar yine dinlenmemi tavsiye etmişlerdir.” Sonra daha sert bir şekilde “Memleketin en mühim ve esaslı işlerini konuşuyoruz, bunlar beni yormuyor, bilakis hayat veriyor.” dedi. Celal Bayar gittikten sonra dünyanın durumu hakkında uzun uzun konuştuk.

“Dünyanın bir harbe doğru gittiği bu devirde bizim ekonomik olarak kuvvetli olmamız lazım gelir.” di-yordu.

- a. Mustafa Kemal'in hasta olmasına rağmen devlet işleriyle uğraşmasının nedenlerinin neler olduğunu yazınız.**
-

- b. Mustafa Kemal'in, devletin ekonomik alanda güçlü olmasını istemesinin nedenini açıklayınız.**
-

1. Doktor Neşet Ömer İrdelp, Mustafa Kemal'in rahatsızlığının çok çalışmaktan ve yorgunluktan kaynaklandığını söylemiş ve sözlerine Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dinlenmesi gerektiğini belirten ifadelerle devam etmiştir. Ancak Mustafa Kemal, çalışmalarına ara vermeden devam etmiştir.

Bu metinden Atatürk ile ilgili;

- I. azimli bir lider olduğu,
- II. inkılapçı kişiliğiyle ön plana çıktığı,
- III. dış politikadaki olaylarla bizzat ilgilendiği

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

2. Mustafa Kemal, Millî Mücadele'nin başarıyla tamamlanmasından sonra da modern bir millet ve güçlü bir devlet ortaya çıkarabilmek için çalışmalarına aynı yoğunlukta devam etmiştir. Bu yoğun ve uzun çalışma temposu, Mustafa Kemal'in zaman zaman sağlık sorunları yaşamasına neden olmuştur. Ancak o, vatanının ve milletin geleceğine daha çok önem vermiştir.

Bu metinden Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Vatansever bir kişi olduğuna
- B) Ülke sınırlarını genişletmek istediğine
- C) Çalışmayı seven biri olduğuna
- D) Türk milletini yüceltmek istediğine

3. Atatürk, askerlik hayatının ilk yıllarından başlamak üzere farklı alanda birçok eser yazmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'e ait eserler arasında yer almaz?

- A) *Taktik Tatbikat Gezisi*
- B) *Cumalı Ordugâhı*
- C) *Türk'ün Ateşle İmtihanı*
- D) *Bölüğün Muharebe Talimi*

4. İngiltere Başbakanı Winston Churchill (Vinston Çörçil) "Savaşta Türkiye'yi kurtaran, sonra da Türk ulusunu yeniden diriltten Atatürk'ün ölümü yalnız yurdu için değil, Avrupa için de büyük kayıptır. Her sınıftan halkın onun ardından döktükleri içten gözyaşı bu büyük kahramana ve modern Türkiye'nin Ata'sına layık bir tezahürden başka bir şey değildir."

Churchill, bu sözleri ile Atatürk'ün;

- I. büyük bir lider ve devlet adamlığı,
- II. bağımsızlığa olan düşkünlüğü,
- III. yenilik ve çağdaşlaşmaya olan bağlılığı

özelliklerinden hangilerini ifade etmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5. Atatürk sadece kitap okumakla kalmamış, kendi düşüncelerini ve birikimlerini insanlara ulaştırmak için çeşitli eserler yazmıştır. En önemli ve en kapsamlı eseri ----'tur.

Bu metinde boş bırakılan yere yazılması gereken eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Geometri*
- B) *Vatandaş İçin Medeni Bilgiler*
- C) *Nutuk*
- D) *Zabit ve Kumandan ile Hasbihâl*

6. I. "Avrupa savaştan sonra belirmiş, az sayıdaki yapıcı devlet adamlarından birini kaybetti."
II. "Çağımızda hiçbir isim Atatürk'ün adı kadar büyük saygı yaratmamıştır."
III. "İngiltere, önce cesur ve asil bir düşmanı sonra da sadık bir dost olarak tanıdığı büyük adamı se-lamlamaktadır."

İngiliz gazetesinde Atatürk'ün vefatıyla ilgili numaralanmış haberlerin hangilerinde onun barış-severliğine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

7. “Atatürk gibi insanlar, bir nesil için doğmadıkları gibi belli bir devre için de doğmazlar. Onlar önderlikle-riyle yüzyıllarca milletlerin tarihinde hüküm sürecek insanlardır.”

Tahran Gazetesi

Tahran gazetesinde yer alan bu haberde Ata-türk'ün;

- I. mücadelecî,
- II. evrensel,
- III. demokratik

özelliklerinden hangileri vurgulanmıştır?

- A) Yalnız II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

8. Her yıl 10 Kasım günü, ülkemizin dört bir yanın-da Atatürk'ü anma programlarının düzenlenme-sinin amaçları arasında;

- I. Türk milletinin ona olan minnet ve şükran duygu-sunu yerine getirme,
- II. onun nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu anlatma,
- III. Millî Mücadele'yi nasıl başarıya ulaştırdığını an-lama

durumlarından hangilerinin yer aldığı söylene-bilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

9. Atatürk hem asker hem devlet adamı hem de fi-kir insanıdır. Yerli ve yabancı birçok fikir insanının eserlerini en ince ayrıntısına kadar inceleyen ve okuyan Atatürk bu sayede dönemin düşünce dün-yasını keşfedebilmiştir.

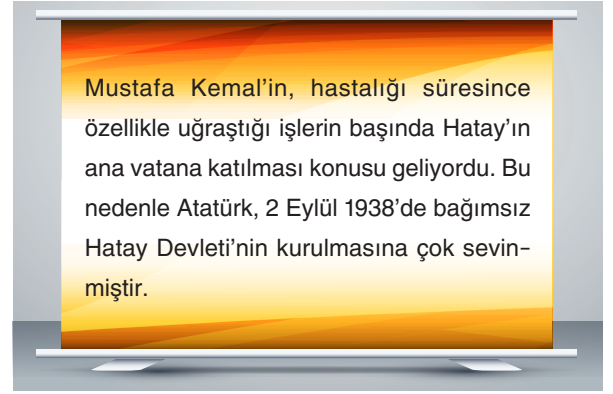
Bu bilgilerden Atatürk ile ilgili;

- I. çok yönlü bir insan olduğu,
- II. okumaya önem verdiği,
- III. kültürel faaliyetlerde bulunduğu

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

10.

Bu metinden;

- I. Mustafa Kemal'in Misakımillî'ye önem verdiği,
- II. Mustafa Kemal'in vatansever bir tutum sergiledi-ği,
- III. Hatay'ın, Mustafa Kemal'in sağlığında ana vata-na katıldığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III

11. Atatürk, yalnız Türk devletini bağımsızlığa kavuş-turmamış, sömürge altında yaşayan devletlerin ba-ğımsızlıklarını kazanmasında da etkili olmuş ve bu devletler onu bir rehber olarak görmüşlerdir.

Bu bilgiler Atatürk'ün aşağıdaki özelliklerinden hangisini ifade etmektedir?

- A) Ülke sınırlarını aşan bir lider olması ve bağımsız-lığa olan bağlılığı
- B) Mazlum milletlerden yana politikalar izlemediğini
- C) Sömürgeci devletlerle birlikte hareket ettiğini
- D) Türk milletinin bağımsızlığını yeterli gördüğünü

ATATÜRK'ÜN II. DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ TESPİTLERİ VE GİRİŞİMLERİ

- I. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa, istediği huzur ve barışa kavuşamamıştı.
- Çünkü I. Dünya Savaşı sonrasında yenilen Almanya'nın imzaladığı ağır hükümlü antlaşmalar yeni huzursuzluklara neden olmuştu.
- İtilaf Devletleri ile Almanya arasında imzalanan Antlaşması ile Almanya ağır siyasi, askerî ve ekonomik yaptırımlarla karşı karşıya kalmıştır.
- Atatürk bu durumla ilgili 1932 yılında Amerikalı General MacArthur'la yaptığı bir konuşmada şöyle demiştir:

“Versay Antlaşması I. Dünya Savaşı'nı hazırlayan nedenlerin hiçbirini ortadan kaldırmamış, aksine dünün başlıca rakipleri arasındaki uçurumu daha fazla derinleştirmiştir. Galip devletler yenilenlere barış koşullarını zorla kabul ettirirken bu ülkelerin etnik, jeopolitik ve ekonomik özelliklerini dikkate almamışlar, yalnız düşmanlık duygularının üzerinde durmuşlardır. Böylelikle de bugün içinde yaşadığımız barış, ateşkesten öteye gidememiştir. Bence dün olduğu gibi yarın da Avrupa'nın kaderi Almanya'nın tutumuna bağlı kalacaktır. Olağanüstü bir dinamizme sahip olan bu 70 milyonluk çalışkan ve disiplinli millet, üstelik millî tutkularını kamçileyebilecek siyasi bir cereyana kendisini kaptırdı mı er geç Versay Antlaşması'nın bozulmasına girişecektir.”

- Atatürk, Türkiye'nin çıkması muhtemel bir savaştan zarar görmemesi için izlenmesi gereken politikayı da 1938 yılındaki bir konuşmasında şöyle ifade etmektedir:

“Çok zaman geçmeden Avrupa'da bir fırtına kopacak, bu müthiş kasırga dünyanın her tarafına yayılacak ve insanlık genel bir savaş felaketinin bütün kötülükleri ile karşılaşacak! Bu kanlı, tehlikeli durumda tarafsız kalmak, savaşa katılmamak ve devlet gemisini bu fırtınanın ortasında hiçbir engele çarptırmadan yöneterek savaş dışında ve barış içinde yaşamaya çabalamak bizim için hayati önem taşımaktadır.”

- Tarih bir kez daha Atatürk'ü haklı çıkarmıştı.
- Türkiye, 1932 yılından itibaren dünyada güç dengelerinin değişmeye başlamasıyla Atatürk'ün uyguladığı gerçekçi, ve bir dış politika yürütmüştür.
- Türkiye, uluslararası ilişkilerde eşitliğe dayalı karşılıklı ilişkiler kurma çabası içinde olmuştur. Bunun yanı sıra dünyada değişen dengeler ve şartlar göz önüne alınmıştır.
- Türkiye bu ve dış politikanın bir sonucu olarak birçok uluslararası kuruluş üyesi olmuş ve etkin görevler üstlenmiştir.
- Aynı zamanda bazı devletlerin yayılcı politikalarına karşı öncülük ettiği antlaşmalarla bölgesel barışa ve dünya barışına katkı sağlamıştır.

Etkinlik - 04

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanları “✓”, yanlış olanları “X” işareti ile belirleyiniz.

- a. I. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa, istediği huzur ve barış ortamına kavuşmuştur. ☐
- b. I. Dünya Savaşı'ndan sonra yenilen devletlerle ağır olmayan antlaşmalar imzalanmıştır. ☐
- c. Almanya, I. Dünya Savaşı'ndan sonra imzaladığı Versay Antlaşması'ndan kurtulmaya çalışmıştır. ☐
- ç. Atatürk, II. Dünya Savaşı'nın çıkacağını tahmin etmiştir. ☐
- d. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa istediği barış ve huzura kavuşmuştur. ☐

II. DÜNYA SAVAŞI VE SAVAŞIN TÜRKİYE'YE ETKİLERİ

II. Dünya Savaşı (1939-1945)

- II. Dünya Savaşı'nın en önemli sebebi, çözümlenemeyen sorunlardır.

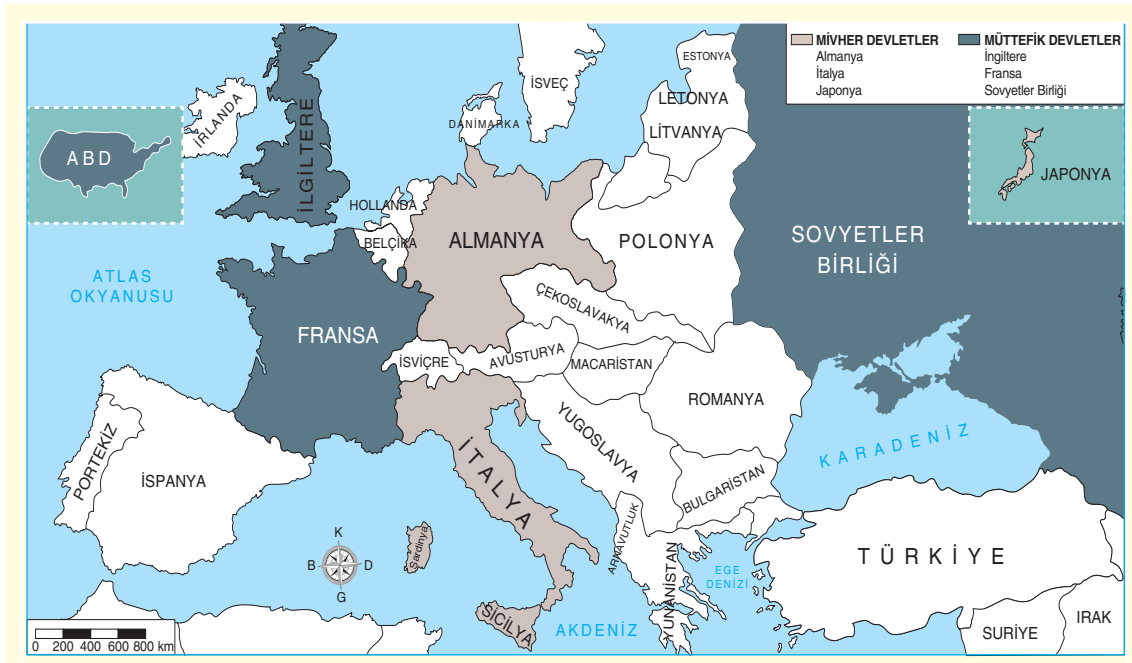

II. Dünya Savaşı'nın Başladığını Bildiren Gazete Haberi

- I. Dünya Savaşı'nı kazanan ülkeler, bütün suçu yenilen devletlere yüklemiş; intikam hırsıyla onları acımasızca ezmeye çalışmışlardı.
- Yenilen devletlere yüklenen ağır tazminatlar, zaten çökmüş olan ekonomileri ayağa kalkamaz hâle getirmişti.
- I. Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılan ve ağır tazminat borcuyla karşı karşıya bırakılan sanayi çökmüş, ticaret durma noktasına gelmişti.
- 1933 yılında Almanya'da iktidara gelen, önce ayak bağı olarak gördüğü Versay Antlaşması'nı tanımadığını ilan etti. Hitler,
- Antlaşmanın getirdiği yükümlülükleri reddetti.
- Silah sanayisini ayağa kaldırarak yeniden silahlanmaya başladı.

- Versay Antlaşması'nın silahlanmayı kısıtlayan maddelerine uymayarak Ren bölgesine asker yerleşirdi.
- I. Dünya Savaşı'nda aradığını bulamayan İtalya'da, 1922'de Benito Mussolini liderliğindeki Faşist Parti iktidara geldi.
- İngiltere ve Fransa'nın Versay Antlaşması'nın şartlarından kurtulmak isteyen Almanya'ya ve Uzak Doğu'da Çin ve Mançurya üzerine yayılma politikası izleyen Japonya'ya karşı tepkisiz kalması, İtalya'yı harekete geçirdi.
- Japonya'nın Uzak Doğu'da sömürgeci bir politika izlemesi, bu bölgenin II. Dünya Savaşı'ndaki cephelerden biri olmasına yol açacaktı.
- Silahlanma ve yayılcılık politikası izleyen İtalya, Habeşistan'ı ve Arnavutluk'u işgal etti.
- Bunun üzerine Japonya Mançurya'yı işgal etti.
- Bu gelişmelerin sonucunda dünya devletleri arasında gruplaşmalar meydana gelmeye başladı.
- Benzer politikalar izlemeleri Almanya ve Japonya'yı yakınlaştırdı.
- Almanya ve Japonya aralarında bir antlaşma yaptı. Bu antlaşmaya İtalya da katıldı.
- Böylece II. Dünya Savaşı'nın bloklarından biri olan ortaya çıktı.
- Karşılarında ise İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği ve ABD'nin oluşturduğu yer aldı.

II. Dünya Savaşı'nda Mihver ve Müttefik Devletler

- Almanya'nın Polonya'yı işgaliyle II. Dünya Savaşı başladı.

Mihver Devletler	Müttefik Devletler
Almanya	İngiltere
.....	
.....	
	

- Almanya hızlı bir saldırı ile Danimarka, Norveç, Hollanda, Belçika ve Fransa'yı işgal etti.
- Uzak Doğu'da Japonya'nın 1941 yılında (Pörl Harbır) Limanı'ndaki Amerikan üslerine saldırmasıyla Amerika da savaşa girmiş oldu.
- Amerika'nın savaşa girmesiyle Müttefik Devletler savaştaki askerî üstünlüğü ele geçirdi.
- Müttefik Devletleri'in Sicilya üzerinden İtalya'ya girmesi sonucu İtalya savaştan çekildi. Daha sonra Müttefik Devletler, ile Fransa'yı işgalden kurtardılar.
- Yenilgiye uğrayan Almanya, savaştan çekildi.
- Uzak Doğu'da ise savaş bir süre daha devam etti. Fakat ABD'nin ve atom bombası atarak nükleer güç kullanması sonucu, 2 Eylül 1945'te Japonya da teslim olmak zorunda kaldı.

Atom Bombası Sonrası Hiroşima

II. Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Tutumu

- Türkiye, II. Dünya Savaşı boyunca gerek Müttefik Devletler'in gerekse Almanya'nın kendisini savaşa sokmak için yaptığı baskılara akıllı bir siyasetle direnerek savaşa girmemiştir. Böylece savaşın yıkımlarından korunmayı başarmıştır.
- Türkiye bu savaşın dışında kalabilmek için 1939'da İngiltere ve Fransa ile Ankara'da bir ittifak anlaşması imzalamıştır.
- 1941 yılında Alman ordularının Yunanistan'ı işgalinin hemen ardından Almanya, Türkiye ve İngiltere'nin yakınlaşmasını önlemek amacıyla, Türkiye ile bir saldırmazlık anlaşması imzaladı.
- Antlaşmaya göre Almanya Türkiye'ye saldırmayacak, Türkiye de tarafsızlığını koruyacaktı.
- ABD'nin savaşa katılması ve Sovyetler Birliği'nin Almanya ile savaş hâlinde bulunması, Türkiye'nin yanında savaşa girmesi yönündeki baskıları artırmıştır.
- Bu çerçevede dönemin İngiliz Başbakanı Churchill (Çörçil) Adana'ya gelerek İsmet İnönü'yle görüştü. bir araya geldiler. İnönü ve Churchill gizlice bir trende buluştular.
- Churchill, Türkiye'nin en geç Ağustos 1943 yılına kadar Müttefik Devletler'in yanında savaşa girmesini istedi. İsmet İnönü Türkiye'nin savaşa katılmak için hazırlıksız olduğunu ve özellikle Sovyetler Birliği'nin politikalarından duyulan endişeleri dile getirdi.
- İngiltere Adana'daki görüşmelerden sonra Türkiye'nin askerî ihtiyaçlarının belirlenerek Müttefik Devletler tarafından yapılacak yardımın artırılabilceğini bildirdi. Türkiye bu gelişmelerle Müttefik Devletler'e yakınlaşmış ancak savaş dışında kalma tarafsızlığını koruma politikasını sürdürmüştür.
- 1943 yılı sonlarına doğru Müttefik Devletler Sovyetler Birliği'nin ısrarıyla Türkiye'nin savaşa katılması yönündeki baskılarını artırma kararı aldı. İngiltere Dışişleri Bakanı ile Türkiye Dışişleri Bakanı Kahire'de görüştü. Ancak Türkiye müttefiklerin savaşa girmesi için yaptıkları teklifi bir kez daha kabul etmedi ve savaş dışında kalmaya devam etti.
- 1943 Kasım ayında Tahran'da bir araya gelen Müttefik Devletler Türkiye'nin durumunu gündeme getirdiler. ABD Başkanı Roosevelt (Ruzvelt) ve İngiliz Başbakanı Churchill, İnönü'yü Kahire'ye davet ettiler. Kahire görüşmelerinde İnönü Türkiye'nin ihtiyacı olan silah ve malzeme karşılandığı takdirde ilke olarak savaşa katılmayı kabul etti.
- Türkiye, savaşın Almanya'nın aleyhine gelişmeye başladığı 2 Ağustos 1944 tarihinde bu ülke ile olan siyasal ilişkilerini kesmiştir. Ardından Türkiye, Japonya ile de tüm diplomatik ve ekonomik ilişkilerini kesme kararı almıştır.
- 1945 yılı başlarında Kırım'ın Yalta şehrinde ABD, İngiltere ve Sovyetler Birliği devlet başkanları dünyanın savaş sonrası durumunu görüşmek üzere bir araya geldiler.
- Yalta Konferansı'nda alınan kararlar gereğince Türkiye'nin savaştan sonra kurulacak üye olabilmesi için 1 Mart 1945 tarihinden önce Almanya'ya savaş ilan etmesi gerekiyordu.
- Gelişmeler karşısında Türkiye, izlediği savaş dışı kalma politikasını terk ederek ve savaş ilan etmiştir.
- Türkiye'nin II. Dünya Savaşı sonunda aldığı savaşa girme kararı Birleşmiş Milletler'e olarak katılmasını sağladı.

